

Bir Akademisyen'in Romancılığı Üzerine Bir İnceleme: Gül İrepoğlu

Ahmet KARAKUŐ¹

Öz

Sanat Tarihi alanında emekli akademisyen olan Gül İrepoğlu'nun Levnî mahlaslı nakkaş Abdülcelil'i bilimsel olarak ele aldığı *Levnî-Nakış-Şiir-Renk* adlı kitabı, Osmanlı sarayını ve mücevherlerini konu edindiği *Osmanlı Saray Mücevheri-Mücevher Üzerinden Tarihi Okumak* isimli bir başka bilimsel eseri gibi birçok akademik kitabı bulunmaktadır. Bu ilmi eserlerin yanında, sahip olduğu kiőilerin ölümünden dolayı uğursuz olarak yorumlanan bir elmasın etrafında Osmanlıyı ve mücevheri anlattığı *İstanbul Yıldız* adlı bir romanı da vardır. Lale Devrini ve nakkaş Levnî'yi ön plana çıkardığı III. Ahmed Dönemi Osmanlısını romanlaştırdığı eseri ise *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde*'dir. Bir Rus ressamın gözüyle daha çok Osmanlı'nın son dönemlerinin İstanbul'unun anlatıldığı *Aő-ı Derya-Ayvazovski'nin Gizli İstanbul Güncesi* ise yazarın bir başka tarih içerikli romanıdır. I. Abdülhamid'in cariyesi ile olan aşkını anlattığı *Cariye-Haremde Yaşanan İmkânsız Bir Aşkın Hikâyesi*'nde de yazar tarihi belirgin olarak ortaya koymaktadır. Kavuşmak adlı eserde ise Cumhuriyet Dönemi'nde yaşanan bir aşk hikâyesi anlatılmaktadır. Bu eserde musiki ön plana çıkarılmaktadır. Bestekâr ve güftekârlar, ayrıca dönemin önemli musikînasları vurgulanmaktadır. Bu eserde psikolojinin de belirginliği görülmektedir. Romanlarının ilham kaynağı olarak düşünölebilecek kişisel merakını da ortaya koyduğu *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Giysilerin Penceresinden* adlı anı-romanıyla edebî sahada da İrepoğlu'nun yetkin olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gül İrepoğlu, Roman, Tarih, Mücevher, Kişisel Merak

An Analysis on the Novel Writing of an Academician: Gül İrepoğlu

Abstract

Abstract

Gül İrepoğlu, a retired academic in the field of Art History, has many academic books such as *Levnî-Nakış-Şiir-Renk*, in which she scientifically deals with the nakkaş Abdülcelil with the pseudonym Levnî, and another scientific work titled *Ottoman Palace Jewellery-Reading History through Jewellery*, in which she deals with the Ottoman palace and jewels. In addition to these scholarly works, he also has a novel titled *Istanbul Star*, in which he tells the story of the Ottoman Empire and jewellery around a diamond that is interpreted as inauspicious due to the death of the people who own it. His novelisation of the Ottoman Empire during the reign of Ahmed III, in which he brings the Tulip Period and the painter Levnî to the forefront, is entitled *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde*. *Aő-ı Derya-Ayvazovski'nin Gizli İstanbul Güncesi* (The Secret Istanbul Diary of Aő-ı Derya-Ayvazovski'nin Secret Istanbul Diary), in which the Istanbul of the late Ottoman period is described through the eyes of a Russian painter, is another historical novel of the author. In *Cariye-Haremde Yaşanan İmkânsız Bir Aşkın Hikâyesi* (The Story of an Impossible Love Lived in the Harem), in which Abdülhamid I tells the story of his love with his concubine, the author presents history in a prominent way. In *Kavuşmak*, on the other hand, a love story in the Republican Era is told. In this work, music is brought to the forefront. Composers and lyrics, as well as important musicians of the period are emphasised. Psychology is also prominent in this work. It is seen that İrepoğlu is also competent in the literary field with his memoir-novel titled *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Giysilerin Penceresinden* (Istanbul Binoculars with Bows - From the Window of Clothes), in which he reveals his personal curiosity, which can be considered as the inspiration of his novels.

Key Words: Gül İrepoğlu, Novel, History, Jewellery, Personal Curiosity

Atıf İcin / Please Cite As:

Karakuő, A. (2022). Bir akademisyenin romancılığı üzerine bir inceleme: Gül İrepoğlu. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(3), 911-922.

Geliő Tarihi / Received Date: 03.12.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 25.02.2022

¹ Öğr. Gör. Dr. - Atatürk Üniversitesi - ATATÖMER, Türkiye - ahmet.karakus@atauni.edu.tr

 ORCID: 0000-0002-8102-3516

Giriş

1956 yılında İstanbul'da doğan Gül İrepoğlu sanat tarihi alanında emekli bir akademisyendir. Yazarın *Gül- Aşkın çiçeği-Sanatın çiçeği-Sonsuzluğun çiçeği, Lâle-Doğada-Tarihde-Sanatta, Levnî-Nakış-Şiir-Renk, Osmanlı Saray Mücevheri-Mücevher Üzerinden Tarihi Okumak* gibi akademik çalışmalarının yanında edebî eserleri de bulunmaktadır. İrepoğlu'nun Osmanlı'yı anlatan *İstanbul Yıldızı, Cariye-Haremde Yaşanan İmkânsız Bir Aşkın Hikâyesi, Gölgeyi Biraktım Lale Bahçelerinde, Aşk-ı Derya-Ayvazovski'nin Gizli İstanbul Güncesi*'nin yanında, Cumhuriyet Dönemini müzik ve aşk bağlamında ele aldığı *Kavuşmak* ve *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Giysilerin Penceresinden* isimli anı-roman türünde olmak üzere altı adet romanı bulunmaktadır. İrepoğlu'nun edebî eserleri görüldüğü üzere genellikle tarihî roman türündedir. Bunda ise yazarın mesleğinin etkisi olduğu söylenebilir.

İrepoğlu'nun romanlarının toplu okunması sonucunda tarih mefhumunun, gerçekliğin, aşk kavramının, açıklama yapılmasının, psikolojinin ve mücevherin belirgin olarak işlendiği görülmektedir. Bu ilgi, yazarın mesleğiyle alakalı olduğu gibi kişisel merakına da dayandığı anı-roman türündeki eserinin içeriğinden çıkarılmaktadır. Ayrıca yaptığı bilimsel çalışmalardan da bu husus anlaşılmaktadır. Yazdığı akademik eserlerinin ve romanlarının birçoğunun tarihle alakalı olması yazarın Osmanlı tarihine olan merakını da vermektedir.

Cariye-Haremde Yaşanan İmkânsız Bir Aşkın Hikâyesi romanı, I. Abdülhamid dönemini ele almakta ve padişahın Aşkîdil adlı cariyesi ile olan aşk macerasını anlatmakta, bu dönemi ayrıntılarıyla vermektedir. *Gölgeyi Biraktım Lale Bahçelerinde* ise III. Ahmed, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Levnî mahlaslı devşirme, nakkaş Abdülcemil ön plana çıkarılarak Osmanlı'nın başka bir devri ele alınmaktadır. *İstanbul Yıldızı*'nda bir elmas ve bu elmasın uğursuzluğu konu edilerek Osmanlı birçok dönemiyle verilmektedir. *Aşk-ı Derya-Ayvazovski'nin Gizli İstanbul Güncesi* adlı eserde de Osmanlı, bir ressamın gözünden daha çok son dönemleriyle işlenmektedir. Musikinin, aşkın ve hatıraların ön plana çıktığı *Kavuşmak* romanında psikoloji belirgin olarak görülmektedir. *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Giysilerin Penceresinden* isimli anı-romanda ise yazarın diğer romanlarına da ilham olan özellikleriyle İrepoğlu anlatılmaktadır. Yazarın romanlarında öne çıkan bu hususlar birkaç başlıkta ele alınabilir.

Gül İrepoğlu'nun Romanlarında Öne Çıkan Hususlar

Tarih Mefhumu

İrepoğlu'nun altı romanından dördü Osmanlı tarihi üzerine kurgulanmıştır. Bu hususun sebeplerinden biri yazarın ilgi alanı olarak düşünülebileceği gibi yazdığı akademik eserlerin getirdiği bir kazanım olarak da görülebilir. Bu eserler şu şekilde tanımlanabilir:

İstanbul Yıldızı adlı eser, bir elmasın uğursuzluğu üzerine kurgulanmıştır. Romanda geçen olaylar bu elmasın uğursuz olduğu inancına sebep olmaktadır ki Osmanlı'da bazı şeylerin uğursuzluğa bağlandığı yazarın bir başka eseri olan *Gölgeyi Biraktım Lale Bahçelerinde*'nin şu ifadelerinden de anlaşılmaktadır: "1728 yılının her türlü tarım mahsulü az oldu; sonucunda şebri İstanbul'da küçük çapta bir kıtlık yaşandı, halk da iyice buzursuzlaştı. Bu tür talihsizlikleri bir uğursuzluğa bağlamak gelenektendi. Bu kez İstanbul'un kadısının uğursuzluğuna yoruldu İstanbul'un kethü." (İrepoğlu, 2020b, s. 299) Bu uğursuzluğun sadece kadıya değil, yeri geldiğinde padişaha da teşmil edildiğini ise şu alıntı göstermektedir: "Mahmud'un kendinden üç yaş küçük biraderi Osman'ın, bu Osmanlı hükümdarlarının en geçkin yaşta, elli beşinde tahta oturtulmasının, elli bir sene süren uzun beklemeşinin ardından üç sene bile sürmeyen saltanatı boyunca da bekledim, kafesimde. O tabatta olduğu zaman zarfında halkın Dersaadet'i karpı kavuran, esip savuran, deryayı donduran kışın şiddetinden onu mesul tuttuğumu; bu kışı takip eden baharda şebri yarısından fazlasını yakıp kül eden feci yangının ise yine onun uğursuzluğuna yorulduğunu, ayrıca veba salgınının bütün bu felaketlerin üstüne ahaliyi karpı geçirdiğini işittim, kafesimde." (İrepoğlu, 2011, s. 48) Sıradışı gelişen yaşanmış bu olayları (Sakaoğlu, 2015, s. 391; Afyoncu, 2019, s. 204) yazarın romanına eklemesi okuyucunun merakını canlı tutacak kurguları yanında getirmektedir. *İstanbul Yıldızı*'nda geçen "Osmanlı tarihini okurken kimi risalelerde böyle tubaf bir mavi elmastan, yürek biçimli bir elmastan söz edildiğini, bunun çoklukla bir efsane kabul edildiğini hayal meyal hatırlıyordum." (İrepoğlu, 2020a, s. 138) ifadelerinden bu elmasın Osmanlı'nın gözdesi bir mücevher olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca elmasın lanetli olduğu ve bu mücevherden kurtulma isteği de romanın şu ifadelerinde görülmektedir: "Bu elmasın satışa çıkmasını önleyemedim, bari onun başka hayatları mahvetmeden evine dönmesini sağlayayım dedim, bilbassa bizim ailemize zarar vermemeli artık. Alıp götüreceğim onu buralardan uzaklara, Hint diyarına, ait olduğu yere. Hatta o eski madene ulaşıp bu taşı tekrar toprağın bağrına yerleştirmenin bir yolunu bulacağım." (İrepoğlu, 2020a, s. 146, 147)

Bu eserde *Cariye* romanında olduğu gibi sadece bir padişah -I. Abdülhamid- ön plana çıkarılmayıp Kanuni Sultan Süleyman'dan II. Abdülhamid'e bir dizi padişah verilmektedir. Fakat *Cariye* romanında asıl kişi I. Abdülhamid olsa da öncesi (İrepoğlu, 2011, s. 48, 49) ve sonrasındaki (İrepoğlu, 2011, s. 108, 109) bazı padişahlara da dolaylı olarak değinilmektedir.

Tarih anlayışı romanda “İlerde bir gün bunları kaleme alırsın belki Peçevî Efendi, hani kocadığında yazmayı bayal ettiğın şu tarihinde... Peçevî İbrahim Efendi tanık olduklarını ileride yazacağı tarihinde ince ince işleyecekti, anlatımında duygularına olabildiğince az yer vermeyi gözeterek elbette.” (İrepoğlu, 2020a, s. 100, 101) ifadeleriyle görülmektedir. İrepoğlu, eserlerinde gerçekliğe çokça yer veren birisi olarak bu tanımlamaya uyan bir yazardır. Yazarın geçmişe olan merakı bir anı-roman olan *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Gıysilerin Penceresinden* adlı eserinde verilen “Keşke zamanda gidip merak ettiğimizi yerlere ulaşabilseydik... Gerçekten isterdim zamanda yolculuk etmeyi, kim bilir neler görürdük.” (İrepoğlu, 2009, s. 267) ifadelerinden anlaşılmaktadır.

İstanbul Yıldızı'nda geçen “Luigi Caorlini atölyesinin kapısında durmuş, 1532 yılının sert kışından yeni çıkmış şehrine dalgın dalgın bakıyor, sanki yeni bir esin bekliyordu bu sevdiği karmaşadan.” (İrepoğlu, 2020a, s. 21) ifadeleri bir zaman dilimini belirgin bir şekilde verirken “Adam Venedik'te yaşasa soylu çevreler, aralarına kabul etmezdi onu, ama İstanbul'da kimse onun Venedik elçisinin evlilik dışı oğlu oluşuna aldırmıyordu. Sultan Süleyman'ın sadrazamı ve en yakın dostu olan İbrahim Paşa'yla yakınlığı, onun zengin bir tüccar olmasında önemli yer tutmuştu kuşkusuz.” (İrepoğlu, 2020a, s. 22) cümlelerinde isim verilerek tarih ortaya koyulmakta, “Kösem Sultan kapısındaki nöbetçi kalfanın canbraş çöğümünü duyar duymaz anlamıştı önüne geçemeyeceği olayların başlamış olduğunu... Frenklerin takvimine göre 1651 senesinin Eylül ayında altmış iki yaşında bulunan bir kadın.” (İrepoğlu, 2020a, s. 132) alıntısında ise hem şahıs hem de tarih belirgin bir şekilde ele alınmaktadır. “Osmanlı'nın otuz ikinci padişahı Sultan Abdülaziz 1861 yılında tahta çıkıp, yenilikler, kayıplar ve isyanlarla geçen saltanatının on beşinci yılında entrikalar sonucu tahttan indirilmiş, yerini yeğeni Murad almıştı.” (İrepoğlu, 2020a, s. 137) cümleleriyle ise tarih, ismi geçen padişahlara değinilerek açık bir şekilde işlenmektedir. *Gölgemi Biraktım Lale Bahçelerinde* adlı eserde ise Osmanlı dönemine ait verilen bilgilerle bu kavram görülmektedir: “... Bir askerin tekniline benzer bu kısa cümleleri duyduğunda, Avcı Mehmed'in başkadamı Rabia Gülnuş Emetullah Sultan, Osmanlı'nın gördüğü en çekici, en sevilen ve en çekinilen kadınlardan Gülnuş Sultan, derin bir nefes almıştı 1687 yılının 14 Nisanı'nda ve elbette ödüllendirmeyi unutmamıştı.” (İrepoğlu, 2020b, s. 11) İrepoğlu'nun Osmanlı tarihini ele aldığı bir başka romanı olan *Aşk-ı Derya-Ayvaşovski'nin Gizli İstanbul Güncesi*'nde yer alan bazı ifadelerle dönemin padişahlarının bazı özellikleri verilerek de tarih belirginleşmektedir: “Yenilikçi babası Sultan Mahmud'un reformlarını devam ettirmekte kararlı görülen Sultan Abdülmecid'in Avrupa'daki güç dengesinde önemli rolü olduğunu biliyordum. Benim için daha önemli bilgiyse, sultanın resim sanatına olan düşkünlüğüydü. Avrupalı resamlara portresini yaptırmaya da meraklıydı hükümdar. Ve şimdi muazzam sarayının duvarlarını süsleyecek büyük tablolar istiyordu. Tam benim işim!” (İrepoğlu, 2016, s. 91)

İrepoğlu'nun romanları tarih bağlamında incelendiği zaman bu romanlar arasında benzerliklerin olduğu da görülmektedir. Örneğin *Gölgemi Biraktım Lale Bahçelerinde* geçen “Osmanlı hanedanı hükümdarlarının, yalnızca şebvetleriyle değil, aşklarıyla da onurlandırdığı ender kadınlardan biriydi Rabia Gülnuş Sultan. Ve Gülnuş bu yüzden çok güçlüydü, Kanunî'nin Hürrem'i, Sultan I. Ahmed'in Kösem'i, Deli İbrahim'in Turban'ı misali.” (İrepoğlu, 2020b, s. 11, 12) şeklindeki ifadeler, padişah kadınlarının güç bakımından etkilerini gösterirken, *Cariye*'de yer alan “Ceddım Kanuni Sultan Süleyman'ın Hürrem'e, Genç Osman'ın Akile'ye, Sultan İbrahim'in Hümaşah'a nikâh kıyacak kadar aşık olmaları, onların hep bu cihan padişahlarını dize getiren kadınlar olarak anılmasını temin etmiştir.” (İrepoğlu, 2011, s. 32) ifadeleri ise aşk bağlamında etkilerini göstermektedir. Bir başka benzerlik ise müneccimlerle alakalıdır. *Gölgemi Biraktım Lale Bahçelerinde*'ki “Aslında hünkâr hoşlanmıyordu falcılardan, hatta müneccimlerden, ama Gülnuş'un merakını da dizginleyemiyor ve zaman zaman haremde bir falcıya göz yumuyordu.” (İrepoğlu, 2020b, s. 14) bilgisinin bir benzeri yine *Cariye*'de geçmektedir: “Sen kâhinlere pek pabuç bırakmaz görünürsün, ancak bazı bazı pek merak ettiğın meseleleri onlara gizlice sorduğın da malumumdur, Sümbül Ağa nakleder bana” (İrepoğlu, 2011, s. 81) Anı-roman olan *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Gıysilerin Penceresinden* adlı eserde verilen “Sultan I. Abdülhamid tablodan yarı kapalı gözleriyle izleyicinin gözünün içine bakıyor. O andaki izleyicisinin gözü sarığının üzerine taktığı sorguca iliştiğinde oluşan yürek çarpıntısını hiç bilemeyecek yazık ki. İzleyicinin de onu sonradan bir romanına baş kabraman yapacağını bilemediği gibi.” (İrepoğlu, 2009, s. 283) bilgilerinde geçen “sarığın üzerine takılan sorguç” *Cariye*'de de konu edilmekte (İrepoğlu, 2011, s. 27), yazarın hazırladığı bilimsel bir eser olan *Osmanlı Saray Mücevheri* adlı kitabında da bu husus ayrıntılarıyla yer almaktadır (İrepoğlu, 2012, s. 208-210).

Gerçeklik

Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Giysilerin Penceresinden adlı romanda geçen “*Ve ilk romanı yazmaya başlıyor, kısım. Levni kitabı yayımlanmış, ama onun hakkında kurduğu hayaller o bilimsel kitaba sığmamış. Bu Lale Devri nakkaşının kadına özel biçimde ilettikleri, en çok onun renkleri... Romanını yazacak onun. O renkleri yazacak. Ve edebiyatın özgürlüğüne sığınacak.*” (İrepoğlu, 2009, s. 278) cümlelerinde yazar hem akademik yönünü hem de edebî yönünü vurgulamış olup romancılığının vurgusunu yapmış ve gerçekliğe son derece önem verdiği eserlerinden çıkarılabilen İrepoğlu için kurgunun da önemli olduğunu altı çizilmiştir. Ayrıca aynı eserde geçen “*Evet, Levni ile Sultan Ahmed romanda birbirini anlayan, sohbetleriyle romanı sürükleyen karakterler olacaklar, bu resme baktıkça buna kararı kesinleşiyor kadının.*” (İrepoğlu, 2009, s. 277) ifadeleri *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* yer alan “*Gerçekten de Ahmed Han için, kalbini açıyordu bu nakkaş ve şair musabibine, söyleyeceğini bir hükümdar gibi değil, yalnızca dertleşen bir insan gibi söylüyordu ona, ikisi yalnızken.*” (İrepoğlu, 2020b, s. 52) alıntısı, ayrıca bu romanın “*... Levni ise bambaşka, dostları konusunda çok seçiciydi her şeyden önce, ama ondan çekinmek Saray halkının aklına gelmezdi. Ancak ona duyulan saygıyı azaltıyordu bu durum, eşsiz bir sanatçıya duyulan içten bir saygıydı bu. Pek az sultan musabibi Saray erkânı arasında böyle ayrıcalıklı bir konuma, böylesine doğallıkla sahip olmuştu.*” (İrepoğlu, 2020b, s. 56) cümleleri akademik bir eserin kurgu bir esere dönüşümünü veren örneklerdendir. Şu husus ise dikkat çekmektedir ki yukarıda alıntılanan “*Bu Lale devri nakkaşının kadına özel biçimde ilettikleri, en çok onun renkleri...*” (İrepoğlu, 2009, s. 278) ifadesinde kadının, Levni için sanatı açısından da önemli bir yerinin olduğu görülmektedir. Fakat *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* geçen “*Kadınlarla kısa süreli aşklar yaşamıştı, şimdi bir de Selim denen şu delikanlı çıkmıştı karşısına, Levni'nin sanatına uçuşuz bucaksız bir hayranlık besleyen, onunla teninin yaklaşmasının yanı sıra ruhunun yakınlaşmasını da arzı ettiğini belli eden... Levni sonunda direncinin kırılacağından korkuyordu, yine açıkça yaşayamayacağı bir aşka doludizgin dalaacağından ve yine acı çekeceğinden... Duyularını bir türküye dökerek, Selim adının s, l, i, m harflerini, şiirin içine gizleyerek kendi içinden çıkarmak istemişti, bir yandan da derdini sevgili padişahıyla paylaşmak:*

*Bir periru gamzeşi gammaze düştü gönlümüz
Alemin ayyarı bir servaze düştü gönlümüz...*

*İsmi ol afetin Levni huruf etdün temîm
İlmi imladan haberdarım diyen eyler fehîm...*

*Biri “sin”dir biri “lam”dır biri “ya”dır biri “mim”
Dört hurufun sabibi şebaze düştü gönlümüz...*” (İrepoğlu, 2020b, s. 66, 67)

şeklindeki çarpıcı ifadeler bazı hususları aşikâr eden, kurgu değil gerçek bir şiirdir. (İrepoğlu, 1999, s. 56) Ayrıca yine bu eserde geçen “*Levni ile Ömer'in birbirlerine duydukları yalnızca cinsel arzı değildi, derin bir tutku, bir hayranlıktır; ikisi de bu kırılgan duyguyu bozmaktansa, tutkularına tümüyle yenilmektense birbirlerini bir daba biç görmemeyi tercih ederlerdi.*” (İrepoğlu, 2020b, s. 64) anlatımı da Osmanlı dönemi ve oğlancılık hususunu akla getirmektedir. Romanın bir başka yerinde verilen “*Helvacıbaşı bu tubaf düşüncelerin zihnine nasıl girdiğine şaşarak, sanki onları uzaklaştırarakmış gibi başını sallamış ve bu gece yaşayacaklarını hayal etmeğe başlamıştı. Çoktandır göz koyduğu mavi gözlü, pempe yanaklı taze yamağı Cin Selim'e meylettğini açık etmemişti henüz, ama geceki saz ve söz âleminde sonra onunla yakınlaşmak için elinden geleni yapmayı kafasına koymuştu Refik Ağa...*” (İrepoğlu, 2020b, s. 77) cümleleri de bu kavramı ortaya koymaktadır. Şu alıntı ise Osmanlıdaki oğlancılığı vermekte ve padişahın olumsuz bakışını da göstermektedir: “*Gerçi Refik Ağa padişahın sarayda böyle olayları asla hoş görmediğini biliyordu; Sultan Ahmed Han'ın tahta yeni çıktığı zamanlarda silabtar olan Minderküstüsü İbrahim Ağa'nın, şehirden peydahladığı Yancıklı Mehmed adlı oğlanı, geceleri saraya alıp birlikte yatmakta olduğu padişahın kulağına gidince kopan kıyametin şiddeti, ibret olmuştu Saraylılara.*” (İrepoğlu, 2020b, 78) Bu olayın gerçek mi olduğu yoksa İrepoğlu'nun söylediği gibi edebiyatın özgürlüğüyle (İrepoğlu, 2009, s. 278) kurmaca bir metin mi ortaya çıkarıldığı bilimsel eserlere gidilerek anlaşılabilir. İlmi eserlere bakıldığı zaman Osmanlı'da Minderküstüsü İbrahim Ağa adlı birinin bulunduğu görülmektedir (Ağca Diker, 2019, s. 301). Ayrıca İnalçık'ın “*Büyüklelerin meclislerinde gulman'a, meclisin 'sâde-rû hizmetkârlarına nazar-i şehvânî ile göz dikmek' meclisin sahibine karşı ayıptır ve haramdır*” (İnalçık, 2018, s. 259) şeklinde verdiği bilgilerle “*Ekbâbirin evlerinde güzel cariye ve içoğlanları, cinsel ilişki için tutulmaktadır. Onlar efendilerinden başkasının yüzüne bakmamalıdır. Padişahın nedimlerinden biri bu kuralı gözetmediği için gözden düşmüştür. İçoğlanı şerbet ve kahve sunarken, 'diz çöküp domalıp' başka anlamlara gelecek durumlara kalkışmamalı*” (İnalçık, 2018, s. 261) şeklindeki açıklaması İrepoğlu'nun bahsettiği Osmanlı'daki oğlancılık mevzusunun gerçek olduğunu göstermektedir.

Şermi Kadın'ın I. Abdülhamid'in annesi olmasından dolayı (Uluçay, 2001, s. 83) yazarın *Cariye* adlı eserinde de bu valide sultan geçmektedir (İrepoğlu, 2011, s. 75). Bu romanda isimle verilen gerçeklik III.

Ahmed, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nakkaş Levnî'yi ele alan *Gölgemi Braktım Lale Bahçelerinde* adlı eserinde ise "Padişah hat sanatını seçmişti, henüz şebzadeyken merak sardığı hat sanatında ilerleyecekti, kararlıydı bunda, Tanrı'nın ona verdiği yeteneği, kendisinden sonra da hep yaşayacak, bakanların gönlini açacak güzellikler yaratmak için kullanacaktı..." (İrepoğlu, 2020b, s. 272) şeklinde geçen anlatıda verilmektedir ve bu hususun da gerçek olduğu (Derman, 2013, s. 10) söylenmelidir. Yine *Gölgemi Braktım Lale Bahçelerinde* geçen şu ifadeler ve ele alınan şiirin de gerçek olduğu bilimsel eserler ile doğrulanmaktadır: "Şimdi de hünkârın birden alçak sesle bir ilahî söylemeye başlaması onu şaşırtmamıştı, Ahmed Han sanki kendisiyle bir hesaplaşmaya girişmişti, içinden geldiği gibi söylediği ilahîsinde Tanrı'nın sırrına ermekte acele etmemekten yakınıyor, gönlini gizli hazinelerden haberdar olmamakla, nefsiyle mücadele etmemekle suçluyordu kendini acımasızca, şiirlerinde kullandığı Necib takma adıyla:

*Ey gönül gâflettesin insan kıl âyâ niçün
Sırrı mutaya vukûfa hiç tacil etmedin
Ey gönül bir dem lebi ikbal ile misli Necib
Gâşei seccadei irfanı takbil etmedin...*" (İrepoğlu, 2020b, s. 102)

Tasavvufî olduğu anlaşılan bu dördlüğü yazan padişah şair "III. Ahmed, şiirlerinin büyük bir kısmında Allah ve Peygamber sevgisi üzerinde durmakta, Allah'a yakarış ve Peygamber Efendimiz'e özlemi ifade eden samimi söyleyişlerle şiirlerini oluşturmaktadır. Şiirlerine baktığımız zaman büyük bir devletin padişahından ziyade günablarına ağlayan ve Allah'tan af, Resulünden de şefaata dileyen bir kul ile karşılaşmaktayız" (İlhan, 2016, s. 17, 18). Ayrıca İrepoğlu'nun belirttiği mahlasın da gerçek olduğu (İlhan, 2016, s. 14) belirtilmelidir. Şair padişahın sadeleştirilen bu şiirinin aslı ise şu şekildedir:

“...
*Ey gönül gâfletde sen inşâf kıl eyâ niçün
Sırr-ı mutû'ya vukûfı hiç ta'cîl itmediññ*

*Ey gönül nefsiñe ta'zîm itme fânîdür cibân
Gâfil olduñ hayf ol-nâ-merdi tezhlîl itmediññ
...*" (İlhan, 2016, s. 51)

Romanda verilen şiir örneklerinden biri ise şiirin bütün dördlüklerinin kitaba yansıdığı uzun bir eserdir. Son dördlükte ise Levnî mahlası verilmektedir:

*"Tut atalar sözün, kalbi selim ol
Gönülden gönüle yol var demişler
Gider yavuzluğun, tabı halim ol
Sert sirke kabına zarar demişler
...
Âdeti Hak budur ezêl ü âbâd
Kul kula sebeptir ey dili naşad
Baye geda hizmet etmekten murad
Bal tutan parmağın yalar demişler
...
Levnî nasihati pırlerin böyle
Durubı emsalden nazm ile söyle
Meydanı hünerde ağırlık eyle
Ağır bassa yeğni ağır demişler..."* (İrepoğlu, 2020b, s. 104-108)

Anlaşılr bir dili olan bu şiir, kurgu olmayıp Levnî'ye aittir (İrepoğlu, 1999, s. 46, 47). Yani bu dördlükler gerçek bir eserin kurgu bir eserde yer almasına bir örnektir.

Bir başka gerçeklik ise yine *Gölgemi Braktım Lale Bahçelerinde* adlı eserde "Dürüstlüğü ve becerikliliğiyle tanınan mutfak emini Halil Efendi, padişahın dört şebzadesinin, on yaşındaki Süleyman, üç yaşındaki Mehmed, yine üç yaşındaki Mustafa ve iki yaşındaki Bayezid'in sünnet düğününü düzenlemek üzere sur; düğün emini olarak görevlendirilmişti. Şimdi de on beş gün on beş gece sürecek düğünün eksiksiz olması için yapılan işlerin her adımından haberdar edilmek isteyen sadrazama bilgi veriyordu sur emini." (İrepoğlu, 2020b, s. 182) ifadelerinde yer alan hem "sur emini"nin gerçek bir kişi olduğu (Arslan, 2009, s. 13) ile hem de düğünün yapılışının gerçeklikle bağılı olduğu Mehmet Arslan'ın hazırladığı *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri-Vebbi Sürnâmesi*'nde geçen şu

bilgilerden anlaşılmaktadır: “Sultan III. Ahmed, şehzadeleri Süleymân, Mustafâ, Mehmed ve Bâyezîd’i sünnet ettirmek ve bu vesileyle muhteşem bir sünnet düğünü yapmak istedi... Sadrâzam Neşehîrlî Dâmat İbrâhim Paşa on beş gün on beş gece sürecek olan bu parlak düğünün hazırlıklarına iki ay kadar öncesinden başladı” (Arslan, 2009, s. 13). Ayrıca yine *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* yapılan “Sultan Ahmed ile ağabeyi Mustafa’nın Edirne’deki sünnet düğününde düzenlenen şatafatlı at yarışını, babaları Avcı Mehmed’in kazanan binicilere bağışladığı dirlikleri hatırlayanlar vardı hâlâ.” (İrepoğlu, 2020b, s. 199) şeklindeki anlatının da gerçek olduğu Abdî’nin Sûrnâmesi’nde geçen IV. Mehmed’in 1675 senesinde Edirne’de şehzadelerinden on iki yaşındaki Mustafa ile iki yaşındaki Ahmed’e hazırlıkları altı ay kadar süren ve on beş gün devam eden sünnet düğününün aktarımından (Arslan, 2011, s. 451) anlaşılmaktadır.

Aşk Kavramı-Aşka Âşık Olma

İrepoğlu’nun eserlerine bakıldığı zaman yazarın aşk kavramına ayrı bir değer verdiği görülmektedir. Onun eserlerinde aşk, genellikle bir kişiden ziyade kavramın kendisinedir. *Cariye’de* “İstemiyorum artık seni Padişahım. Meğer o zamanlar da ben sana değil, kendi yarattığım hayale âşık olmuşum... Evet, aşkı yazdım ben. Aşkı yazdım mektuplarımda. Aşkımı değil aşkı. Senin aşkım değil, aşkı” (İrepoğlu, 2011, s. 139) cümleleriyle aşka verilen değer, *İstanbul Yıldız’ında* ise “Babür Şah iyi bir şairmiş aynı zamanda, Çağatay Türkçesiyle herkesi büyüleyen şiirler yazarmış ve her şair gibi aşka âşıkmiş.” (İrepoğlu, 2020a, s. 9) ifadesinde görülmektedir. Aynı duygu yazarın *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* adlı eserinde ise “Aşkı resmetmek isterdi hep Levnî, çünkü aslında âşık olduğu oydu. Ama ancak âşık olduklarını resmedebildi rahatça. Belki de tüm resimleri aşkım kendisiydi.” (İrepoğlu, 2020b, s. 61) yargısıyla verilmektedir. İrepoğlu’nun *Aşk-ı Derya-Ayvazovski’nin Gizli İstanbul Güncesi* adlı eserinde geçen “Bir an aklımdan geçenler sarstı beni, aşkım kendisini yaşamak, aşkı yaşadığım kişiden daha mı önemliydi yoksa? Sarıldığım kişi mi, sarılırken hissettiğim benzersiz mutluluk mu öndeydi?” (İrepoğlu, 2016, s. 141) ifadelerinde de aşk mefhumuna verilen değer açık bir şekilde görülmektedir. Yazarın son eseri olan, Dürdane’nin Mesut Cemil’e olan aşkını verdiği ve bu duyguyu temel aldığı *Kavuşmak*’ta ise aşka verilen önem “Babtımın gülmediğini zannedenler yanıldı, zira hayatımın ışığının aşkımın kendisi olduğunu göremediler.” (İrepoğlu, 2019, s. 12) eleştirisi, “Galiba benim derdim aşkın mevcudiyetini dünyaya bencileyin beyan etmek, o kadar. Çünkü... Sadece ve daima aşkımla var oldum ben.” (İrepoğlu, 2019, s. 19) vurgusuyla ve “Kimi zaman da acaba ben aşka mı müptelayım, yoksa Mesut Bey’e mi diye durup düşünürdüm.” (İrepoğlu, 2019, s. 49) ifadesiyle gösterilmektedir.

Açıklama Yapılması

İrepoğlu’nun romanlarının ayrıntılı okunması sonucunda görülen, isimlerin ne anlama geldiğini yazarın vermesi de belirgin olan hususlardan bir diğeridir. Bunda en önemli unsur, İrepoğlu’nun Osmanlı tarihine olan merakı ve belirtilen adların Osmanlı Türkçesi’yle yazılması varsayımı olarak verilebilir. Örneğin *Cariye’de* Nakşidil için “Gönlünü en sıkıca bağladığım, gönlüne en derinden nakşettiğim kadından...” (İrepoğlu, 2011, s. 84) şeklinde bahsedilmesi bir örnek olarak gösterilebileceği gibi *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* “Bu muhteşem kızın gönül arzusu, gönülçelen anlamındaki ‘Meylidil’ adını vermişti Ahmed.” (İrepoğlu, 2020b, s. 256) şeklindeki isim açıklaması da bir başka örnek olarak verilebilir. Ayrıca aynı eserde meslek grubunun ne olduğuna dair açıklama yapılması ise “Ertesi yılda ruşnamçei evvel olmuştu Mehmed Efendi, Ahmed Han da, İbrahim Paşa da günlük masraf defterlerini dürüstçe tutacak kişi olarak ona güveniyordu anlaşılın.” (İrepoğlu, 2020b, s. 274) şeklinde verilen bilgide görülmektedir. “Kralın yolladığı mektubu, dışişlerine bakan reisülküttaba vermiş...” (İrepoğlu, 2020b, s. 288) ifadesi de yine bir açıklama olup bu hususun yazar için önemli olduğu ve okuyucuya belirtmek istediği anlamlar aynı eserde “Şermî ise atak genç bir kadındı, harem terbiyesinde ne kadar atak olunabilirse. Belki de ‘utangaç’ anlamına gelen adı bu yüzden verilmişti kendisine hareme getirilişinin ilk günlerinde, atılganlığını biraz olsun dizginlemesi için.” (İrepoğlu, 2020b, s. 79) cümleleriyle de ele alınmaktadır. Ayrıca bu husus isimlerin karakteri etkilemesi olayını da (Tarhan, 2014) akla getirmektedir. Aynı durum şu alıntıda da görülmektedir: “Aslında sevgili Afife’sinin bir erkek çocuk doğuracağı sanki içine doğmuştu da, kimselere söylemeksizgin heybetli bir ad bile koymuştu içinden: Cihangir. Gün ışığını hiç görmeyen oğlunun alın yazısı, onun vermeyi tasarladığı isimden mi gelmişti yoksa, Kanunî’nin babsız şehzadesinin isminden mi?” (İrepoğlu, 2020b, s. 16)

İstanbul Yıldız’ında da yine bir isim açıklaması yapılmaktadır: “Kız boş fincanları almak için eğildiğinde gözlerine daltıp gitti bir an, Gülriz ismini vermişti ona, gül dağıtan, gül saçan...” (İrepoğlu, 2020a, s. 96) Bu açıklama *Fiyoklu İstanbul Dürbünü-Gıysilerin Penceresinden*’de de “Zaten İvy’nin ismini de durup dururken seçmemiş yazar; sarmasık anlamına geliyor bu sözcük, ve İvy de tıpkı bir sarmasık gibi sevgilisini bırakmamakta direniyor, öyle ki başkabraman Amerika’yı terk edip Avrupa’ya kalkan vapura biniyor kaçarcasına!” (İrepoğlu, 2009, s. 215) ifadesiyle ismin Türkçe karşılığı verilerek yapılmıştır. *Aşk-ı Derya-Ayvazovski’nin Gizli İstanbul Güncesi*’nde de yazar yine açıklamaya yer vermektedir: “Sizce deryayı pek mükemmelen tasvir etmenize istinaden amiral derler imiş,

öyle mi? Babriye paşası yani!” (İrepoğlu, 2016, s. 159) Özellikle aşkı ve musikiyi ayrıca da psikolojiyi ön plana çıkaran *Kavuşmak* adlı eserinde ise İrepoğlu romanın kahramanı Dürdane'nin ismini şöyle açıklamaktadır: *“Dürdane. Sabibine bu kadar münasip gelen bir isim daha mevcut değildir herhalde. Siz sabiden bir inci tanesisiniz.”* (İrepoğlu, 2019, s. 67)

Psikoloji

İrepoğlu'nun romanlarında psikoloji kavramı daha çok Dürdane'nin musikişinas Mesut Cemil'e olan aşkını anlattığı *Kavuşmak* adlı romanında belirgin bir şekilde görölmektedir. Bu eserde musiki verilmekte, güftelerin ve bestelerin kimlere ait olduğu belirtilmekte, güftelerden alıntı yapılmakta ve kitabın sonunda bu eserler hakkında bir liste yer almaktadır (İrepoğlu, 2019, s. 217-220). *Kavuşmak*, geçmişte kalan aşkla ilgili anıların derin bir tutkuyla anlatıldığı ve müziğin ön plana çıktığı bir romandır. Psikolojik ifadeler de yoğun bir şekilde bu romanda bulunmaktadır.

Zaman algısı psikoloji sözlüğünde şu şekilde verilmektedir: *“Bu terim genellikle öznel zaman yaşantısı için kullanılır. Örneğın belli bir işle yoğun bir şekilde meşgul olduğumuzu, eğlendiğimiz vb. anlarda zaman çabuk geçer, buna karşılık sıkıldığımız, boş olduğumuzu zamanlarda çok yavaş geçer”* (Budak, 2005, s. 846). Bu husus yani yapılan şeye bağlı olarak zamanın uzun ya da kısa sürmesi birçok kişi tarafından müşahade edilmiştir. *Kavuşmak*'ta geçen *“Epey zaman derken, onu görmeden geçen birkaç gün bile uzun zamandı benim için, aşkı bilen anlar bunu.”* (İrepoğlu, 2019, s. 55) yargısı aşk mefhumunun zamana sirayetini, sevgiliden uzak olan kısa zamanların bile uzun olarak algılandığını vermektedir.

Hatıralar insana genellikle hüznü vermektedir. Bu bazen yaşanan acı olayların akla gelmesinden bazen de gençliğe olan özlemden bazı zaman ise eskinin güzel günlerinin şu anda olmamasından kaynaklanır. Yazarın *“Yüreğindeki hasret onu somut bir sancıyla sarmış ve bir an için daldığı geçmişten yaşadığı zamana geri getirmişti. Sesindeki canlılık yerini yorgunluğa bırakmıştı.”* (İrepoğlu, 2019, s. 55, 56) ifadesi bireyin hüznü ve bitkin bir psikolojide olduğunu gösteren bir örnek olarak değerlendirilebilir.

“Kişilik yapılarındaki farklılıklar kadın erkek arasında oldukça belirgindir. Bu durum doğaldır ve genetik algoritmanın bir gereğidir. İki cinsin de karşı tarafın kendisinden farklı olması gerektiğini bilmesi, ilişkinin sağlıklı olması açısından ilk adımdır. Aksi takdirde bizim hissettiğimizi onun da hissetmesini veya bizim istediğimizi istemesini arzularız. Bu ise ne mümkündür ne de doğru ver gerekli. Çünkü insanlar tek tip yaratılmamıştır” (Farhan, 2021, s. 22). Bu bilgiler ışığında şunlar söylenebilir ki fitrat gereğı kadın ve erkeklerin farklı şeylere ilgi duymaları ve karşılaştıkları aynı olay ya da durum karşısında verecekleri tepkiler farklı olabilecektir. *Kavuşmak*'taki *“Mesut Bey'in dökülmüş ve şakakları kırılmış saçlarına karşın kısık gözleri üzerinde birer kalın çizgi gibi duran kaşlarının siyah renginin ne derece doğal olabileceği bile takılmış kafasına, çünkü saç boyası kullanan erkeklerden boşlanmıyor yazar.”* (İrepoğlu, 2019, s. 56, 57) ifadeleri bireysel bir tercihi gösterdiği gibi -genel olmasa da- kadın psikolojisini vermektedir. Fakat şu alıntı ise kadının kendini bakımlı göstermek istediğı ve aynı psikolojiyi veren bir başka örnek olarak değerlendirilebilir: *“İçinde fırtınalar kopsa da, bakımından vazgeçmeyen bir kadın o, hep alımlı bir kadın.”* (İrepoğlu, 2019, s. 58) Bu alıntılar hem kadın psikolojisini vermekte hem de bireyin zıt kişiliğe ya da zıt hâllere bürünebileceğini, bozuk bir psikoloji içinde dahi dışının görkemli olmasını isteyen bir ruh hâlinde olabileceğini vermektedir.

Kavuşmak'ın şu cümleleri ise duyarlar bağlamında değerlendirilebilir: *“Her doya doya kokladım onu, koku uçup gittikten sonra da, aynı bevesle... Hâlâ kokusunu duyarım. Burnuma gelmezse de, gönlüme dolar.”* (İrepoğlu, 2019, s. 73, 74) Alıntının hemen devamında yer alan *“Ve öylesine kesif bir hasretle yanıp tutuşurum ki, belki de yokluğunu en derinden hissettiğim, adeta canımın yandığı, tarif edilmez sızların yüreğimi deldiğı anlar bunlardır.”* (İrepoğlu, 2019, s. 74) ifadeleri ise hüznü duygusunu ve aşk psikolojisini akla getirmektedir. Yazarın şu cümlelerinde ise aşk ve ölüm psikolojisinin birlikte ve duyguların ön plana çıkması şeklinde verildiğı düşünölebilir: *“Bakıyorum kum saatine takıldı gözünüüz hanımefendi. Garipsemekte haklısınız, bulunduğum yerin bütün odalarında zamanın akışı ölüme doğrudur ve bu hakikati sergileyen nesneyi yanı başında tutmanın ne manası var diyor olabilirsiniz. Zannederseniz tabmin ettiniz, bunu bana o bediye etmişti.”* (İrepoğlu, 2019, s. 79)

İnsanın beraber olduğu zamanlarda duygularını karşısındakine -hele de bu kişiye aşk duygusu besliyorsa- rahat, içten, samimi bir şekilde yansıtması bazen güçleşebilmektedir. Bu güçlüğü önceleri mektup azaltabilmekteydi. Fakat günümüzde sanallaşan dünya ile beraber mektupla yazışmak nostaljiden öteye geçememekte, son otuz yılda hızla teknolojinin ilerlemesi sonucu mektupların yerini elektronik ileteler almakta ve bu ileti şeklini kullananlar arasında kısaltmaya dayalı ve suni olan bir dil ortaya çıktığı gözlenmektedir. Mektupların yoğun olarak kullanıldığı zamanlarda ise birey biraz da Anadolu kültürünün verdiğı çekimserlik gereğı -en yakın kişiler olan karı koca arasında dahi yan yana bulunurken- içteki hislerin

tam olarak yansıtılması yapılamazken mekânın uzaklığı mektubun yakınlığı ve kişinin sevdiğinin yanında olmamasının verdiği cesaretle mektuplar daha içten olmaktadır. Bu durum uzakta olup yakınlığı hissetme psikolojinin bir yansıması olarak düşünülebilir. Bu unsur romanda ise şu şekilde görülmektedir: “*Vazîfeyle Bağdat'ta bulunduğu zaman öyle mektuplar yazmıştı ki bana... Sanki uzakta iken kendini daha rahat ifade ediyordu.*” (İrepoğlu, 2019, s. 85) Şu alıntı ise yine yakınlık ve uzaklık bağlamında bireyin kendini rahat hissedip hissedememesi açısından değerlendirilebilecek ve kişilik psikolojisini açık bir şekilde veren bir ifadedir: “*Benden uzak ve bana yakın zamanlardaki değişik ruh hallerinizi, çifte şahsiyetinizi ne kadar iyi anlıyorum.*” (İrepoğlu, 2019, s. 86) Alıntının hemen devamında geçen “*Yabut bu hali bana da buluşturdunuz. Sizlerle hiç usanmadan ebediyen mektuplaşabiliyordum.*” (İrepoğlu, 2019, s. 86) ifadesi de aynı duyguyu içermektedir.

Bastırma; “*Dinamik psikolojide, bilinç düzeyinde algılanması hâlinde kaygı ve suçluluk duyguları yaratabilecek veya kişiyi tehlikeli bir duruma sokabilecek olan düşünceleri, fantezileri, dürtüleri vb. bilinç dışında tutmayı hedefleyen ve kendisi de bilinç dışında gelişen bir süreç. Ancak bastırma, söz konusu dürtülerin ve arzuların ortadan kalktığı anlamına gelmez; tersine bunlar dinamik bir şekilde varlığını korur ve rüyalarda, nevrotik semptomlarda, çeşitli sapmalarda vb. sembolik doyumlar arar...*” (Budak, 2005, s. 11) şeklinde tanımlanır. Rüya ve yorumunun bilindiği gibi Yusuf Suresi'nde geçmesinden (Karaman vd. 2015, s. 226, 227) dolayı dinî bir tarafı da bulunmaktadır. Bu psikolojik hususu, Freud ise “*Rüya, kendi ruhsal faaliyetlerimizin bir sonucudur. Ancak karşımıza çıkan rüya, bize yabancı gelir. Onu bizce kendimizin meydana getirdiğini kabul istemeyiz pek*” (Freud, 2009, s. 67) şeklinde Batılı bir bakış açısıyla vermektedir. Bir başka Batılı bakış açısı da *İstanbul Yıldızı*'nda yer almaktadır. Buradaki psikolojik unsur da rüyalar ve yorumlarıyla alakalıdır: “*Rüyalar çok şey söyler Vincenzo. Şarlatanlar bir yana, bir gün uyurken gördüklerimizin sırrını çözen biri çıkacaktır elbet.*” (İrepoğlu, 2020a, s. 30) *İstanbul Yıldızı*'nda rüya yine geçmekte ve bastırılmış duyguları verdiği anlaşılmaktadır: “*Önceleri odasına her akşam özenle yerleştirilen büyük bakır mangaldaki korların sabaha karşı sönmekleştğini, bu yüzden üşüyüp tuhaf rüyalar gördüğünü sanmıştı, ancak uyandığında tere bulanmış oluyordu, dışarıda sanki kar değil de, onu sımsıkı saran sonsuz kollu bir canavar vardı. Sonraları rüya giderek tüm zihnini kaplamaya başlamıştı. Rüya hep güzel başlıyordu. Rüyasına giren kadın insanın başını döndürecek kadar güzeldi, Gazanfer Ağa o kadını tanıdığını anlıyordu rüyada, uzun yıllar önce yaşamış biri de olsa. Harem'den çıkıp geliyordu o. Evet, o rüyada elmasın eski sahibi Gülfer Hatun'la sevişiyordu hadımağası. Demek ki padişahın ta kendisiydi ağa aslında! Demek ki erkekliğini yitirmemişti! Rüya ne kadar inandırıcıydı... O anda bir başka gerçeklikte yaşıyordu işte...*” (İrepoğlu, 2020a, s. 60)

İstanbul Yıldızı'nda geçen ve Osmanlı ile alakalı olan bir husus da “*Padişahlar kardeşlerini yaşadıkları müddetçe kendileri için tehlike olarak görüyorlardı. Nitekim askerler, hayattaki şehadeleri padişah üzerinde bir tehdit unsuru olarak kullanmaya başlamışlar, bu yüzden de hükümdarlar fırsat buldukça kardeşlerini öldürtmüşlerdir*” (Afyoncu, 2018, s. 704) şeklinde açıklanan kardeş katli ile alakalıdır. Bu hususun katli yaptırılan ve katli yapılan kişi üzerinde derin bir etki bıraktığı muhtemel bir sonuçtur. Romanda bir vehimden dolayı yapılan idamın bir babayı psikolojik olarak huzursuz ettiği görülmektedir: “*Sultanın vicdanında bir de birkaç ay önceki diğer kara gölge vardı, üzerinde düşünmeyi bile reddettiği, düşünmekten kendini alamadığı zamanlardaysa cinnet sınırlarında dolandığı... On altı yaşındaki evladı, kani, cam, aslan gibi şehzadesi Mahmud'un, yersiz bir kuşkuyla, tabtına göz dikmiş olmasından korkarak ölüm fermanını imzalamıştı. Halkın büyük umut bağlayarak sevdiği bu şehzadenin ortadan kaldırılmasının yarattığı üzüntü hâlâ sürmekteydi.*” (İrepoğlu, 2020a, s. 76)

Ölüm duygusu, insanı derinden etkileyen bir psikolojik yaşantı olarak ifade edilebilir. “*Vücudun fizyolojik yapısındaki eskimeler, saçların ağarması, tabii afet ve felaketler, depresyonlar, medya yoluyla haberdar olunan savaşlar, kazalar, ölüm konulu sohbet, tartışma ve vaazlar, ölümle ilgili kitaplar vb. gibi şeyler de insana ölümü ve özellikle kendi ölümünü hatırlatmaktadır*” (Karaca, 2000, s. 101, 102) Ayrıca fal, rüya, kehanet gibi unsurlar da bu psikolojik durumu tetikleyebilmektedir. *İstanbul Yıldızı*'nda bu durum kehanet sonucunda oluşmaktadır: “*Hünkârın o garip kılıkta halkın arasında tanınmaması, üstelik o korkunç kehaneti işittiğinde duyduğu dehşet konuşulup duracaktı kenitte, sonsuzca ve abartılarak. Ve hünkâr o günden sonra bir daha onmayacaktı. Kulaklarında çınlayıp duran o sözler... İnanmamaya çabaladıkça daha gerçek gibi görünen, peşini hiç bırakmayan... Giderek yalnızca bir ölüm bekleşişine dönen hayat...*” (İrepoğlu, 2020a, s. 77, 78)

“*Klasik psikanalizde olduğu kadar kişilik psikolojisinde de genellikle kişilik, kişinin eşsiz bir birey olmasını sağlayan kendine özgü özelliklerini değil, teorik temelde tanımlanan kategorik sınıflandırmalardan birisine dahil edilmesini sağlayan eğilimlerinin toplamıdır. Kişilik tiplerinin sayısı kadar bu tiplerin özellikleri de bir ekolden ötekine, batta aynı ekol içinde bir otoriteden diğerine farklılık gösterir...*” (Budak, 2005, s. 423) Bu açıklama ışığında kişiliğin bireyi diğer kişilerden ayıran ya da benzerlik sağlayan bir yapıda olduğu söylenebilir. Bu durum doğal olarak kişinin psikolojisine de yansıyor yaşantılarına da sirayet edecektir. Bu unsur; elbiselerin ve renklerin belirgin olarak görüldüğü *Fıyonklu İstanbul Dürbünü-Gıysilerin Penceresi*'ndende şu ifadelerle görülmektedir: “*Bir başka renk kabramanyisa yüzyılların öncesinden uzanıyor yaşamına, hem mücevherlerinin renkliliği, hem de*

yaşantısının renkliliği başını döndürüyor: ‘Sabici kabraman’ olmayıp da aykırı bir şeyler yapanlar ilęisini çekiyor. Genç kızın akıllı-ıslu görünümünün altında nasıl bir şey var böyle?’ (İrepoğlu, 2009, s. 215)

Burada ‘hatırlamanın’ yapılacak psikolojik tanımı bir başka psikolojik hususu açıklamaktadır. ‘ğrenilen şeylerin veya geçmiş yaşantıların bellek izlerinin bilinç düzeyine çıkarılması. Hatırlama genellikle minimum ipucuyla gerekleşiş ve ayrıntılıdır’ (Budak, 2005, s. 352). Bu ipucunun ‘hatırlama’ bağlamında katkı sağladığı aynı romanda şöyle verilmiştir: ‘En kolayca öğrendiği Çaykovski!

- Bu adam hep çay mı içermiş?

- Eh, sen öyle tut aklında, bir mahzurunu yok tatlım. Ama önemli eserlerini de unutma!

- Evet, Kuğu Glü’n yazmış o, biliyorum annemim.” (İrepoğlu, 2009, s. 49)

Kız çocukları için genellikle kırmızı ayakkabılar alınır. Çünkü onlar daha çok bu rengi beğerirler. Aslında bu hususu psikolojik olarak izah etmek gerekir. Zira ‘kırmızı enerjinin, tutkunun ve hareketin rengi olmasının yanında sıcak bir renktir ve yaşamak için gerek duyduğumuz fiziksel ihtiyaçlarımız ve arzularımızla alakalı pozitif bir renktir. Sağlam ve güçlü bir enerji yayar. Kırmızı harekete geçiren bir renktir. Duygularımızı uyarır ve yaptığımız eylemler üzerindeki motivasyonumuzu arttırır’ (Bozdemir, 2014, s. 65). Ayrıca şu bilgi de renk ve roman bağlamında önemlidir: ‘Kırmızı, bizim için görülmesi en kolay olan renktir. Araştırmalara göre kırmızıya diğer renklerden yüzde yirmi daha hızlı reaksiyon veririz’ (Ann, 2002, s. 38). Çocuğun gözünün bu renkte olan ayakkabılarda olması ve bu renkte ayakkabıları giymesi bunu gösteren bir durum olarak değerlendirilebilir. Yine aynı romanda geçen şu yaşantı da bu hususla alakalıdır: ‘Yüksekaldırım Yokuşu’nu trmanıp İstiklal Caddesi’ne çekiyorlar annesiyle, ayağında kırmızı pabuçları.’ (İrepoğlu, 2009, s. 57) Bu duygu durumu şu kısımda da görülmektedir: ‘Büyüyünce, hep büyüyünce... Oysa o hemen istiyor, bemen. Parlıtlı pabuçlar önünde rengrenk hayal dünyaları açıyor çünkü, sanki onları ayağına geçirse masallardaki peri kızlarına dönyecek...’ (İrepoğlu, 2009, s. 59)

‘Algıda filtreleme, dikkatin vücudun çeşitli duyu alıcılarını sürekli bombardıman eden bir uyarıcılar kaosu içinden şu veya bu nedenle kişi için anlamlı olan sadece küçük bir kısmı üzerinde odaklaşması...’ (Budak, 2005, s. 44) olarak tanımlanır. İrepoğlu’nun *Aşk-ı Derya-Ayvazovski’nin Gizli İstanbul Güncesi*’nde ise duyumsal algı niteliği ‘algıda filtreleme’ olarak görülmektedir; kahraman için çevre bir resim malzemesidir: ‘Her bir ayrıntıyı yapacağım tabloların tuvallerinde görüyordum çoktan.’ (İrepoğlu, 2016, s. 27) Ressam için rengi de ‘algıda filtreleme’nin bir ürünü olarak görmek gerekir. Bu husus ise şu satırlarda görülmektedir: ‘Hemen kıyı boyuna inşa edilmiş olan, denizle neredeyse iç içe olan ahşap köşkellere ve saraylara yalı dendiğini öğrenecektim burada zaman geçirince. Çoğu kiremit rengine yakın bir kırmızıya boyalıydı, kimiye beyaz, pembe, sarı... Yalıların gerisinde seçilebilen daha küçük yapılar da aynı şekilde renk renkti. Her şey gerçek olamayacak kadar güzeldi, pitoresk sözcüğü bu coğrafyaya yakıştığı kadar başka bir yere yakışamazdı.’ (İrepoğlu, 2016, s. 43) Psikoloji kişiliğin yansıması olarak ise şu şekilde aynı romanda yer almaktadır. ‘Atları ve yelkenlileri tercih ediyorsunuz desenlerinizde efendim. Hep hareket. Hep cesaret. Hep mücadele.’ (İrepoğlu, 2016, s. 153)

Bağlanmanın psikolojik bağlamda nasıl olduğunu veren ‘Çocuğun başkalarıyla (ebeveynleriyle veya bakıcılarıyla) anlamlı duygusal ilişkiler kurabilme yetisi. Çok küçük yaşlarda istismara ve ihmale maruz kalan çocuklar bazen anlamlı bağlar oluştırmada zorlanır’ (Budak, 2005, 105, 106) ifadeleri, *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* romanında yer alan psikolojik hususu açıklamak bakımından önemlidir. Bu bağlamda şu bilgileri de vermek gerekir: ‘Bağımlı kişilik bozukluğu olan kişiler edilgen kişilerdir ve başkalarının kendilerine bakmasına gereksinirler. Karar vermekte güçlük çekerler ya da kendi sorumluluklarını almakta zorlanırlar...’ (Köroğlu, 2005, s. 201) Aileye bağlılık birçok Doğu toplumunda olduğu gibi bizde de önemli bir yaşantı yansımasıdır. Ahlakî anlamda olması gereken bu hassa eğer abartılırsa çocuğun kendi kişiliğini oturtması ve kendi başına hareket etmesi ya da bazen mecbur kaldığı ayrılıklarda tahammül gücünün azalmasına sebebiyet vererek psikolojisini olumsuz manada etkileyebilmektedir. *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* adlı eserde bu husus şu satırlarda yer almaktadır: ‘Abdülcelil’in ara sıra gözlerinin dolmasına, burnunun direğinin sızlamasına yol açarsa, küçük kız kardeşinin çilli burnunu yanağına dayayışını hatırlamasıydı. Aslında aile arasında sevgiyi çok açık etmek pek alışılmış şey değildi, ama Abdülcelil’in bir zamanlar sahip olduğu ailede, sevgiyi göstermekten kaçınılmamıştı. Bazen ‘Keşke böyle olmasaydı’ diye düşünmüştü çocuk, ‘o zaman ben de böylesine özlememdim onları!’ Arkadaşlarından bazıları köylerindeki ağır işlerden, bazıları evlerindeki dayaktan kurtuldukları için neredeyse memnundular deşişilmekten, yepyeni bir yaşama kavuşmaktan. Köylerde çocuklardan hangilerinin kaç yaşına kadar yaşayacağı, salgın hastalıklarla, savaşlarla dolu bu dünyada asla bilinemezdi ve sanki anneler de babalar gibi onlara fazla alışmamaya çalışıyordu.’ (İrepoğlu, 2020b, s. 19, 20)

Mücevher

İrepoğlu mücevherlerle akademik olarak da ilgilenmekte ve bu konuda bir kitabı da bulunmaktadır. *İstanbul Yıldızı* adlı romanı elmas üzerine kurgulu bir eser olup kitabın başından sonuna değin elmas ve uğursuzluğu anlatılmakta, bir kehanet gibi elmasa sahip olanlar ölmektedir. Bu husus ise romanın akıcılığını artırmakta, okuyucunun ilgisini çekmektedir. Romanda geçen “Osmanlı'nın hükümdarı Sultan Süleyman'dı o, yalnızca hükümler kişileri saran o sonsuz özgüvenle donatılmış, mağrur. Avrupa'nın ürktüğü, yolunda durmaktan çok önünden çekildiği, Doğu'yu Batı'ya taşıyan hükümdar. Yüksek sarıgnın önünde balıkeçil kuşu tüyleri takılı firuzeli bir altın sorguç, iki yanında turna kuşu tüylerinin fıskırdığı yakutlu zümrütlü birer altın sorguç... Belinde mücevher kabızalı, mücevher kınlı kalıcı, elinde koca mücevher topuzu, omzunda mücevher yay kesesi...” (İrepoğlu, 2020a, s. 34) satırları padişahın mücevher merakını gösterdiği gibi yazarın *Osmanlı Saray Mücevheri* adlı eserinde yer alan “Kanuni Sultan Süleyman için Ahise Gritti'nin öncülüğünde Venedikli kuyumcular tarafından hazırlanan ve günümüzde ancak resimlerde görülebilen miğfer-tacinsa bir benzeri yoktur. Padişahın tepesinde hilâl biçimli bir sorguç yuvasından yükselen uzun tüyünden başka üst üste oturan dört tacın üzerindeki inanılmaz irilikte 12 karaklık incileriyle, elması alınlığı ve enseliğiyle, üzerindeki 50 elmas, 47 yakut, 27 zümrüt, 49 inci ve iri tek turkuazıyla, kadife kaplı abanoz mahfazasındaki 144 bin düka altını değer biçilen bu pahalı mücevheri satın almayı kabul etmesi, bir Avrupalı hükümdar göstergesinin kendi kavramlarına uygulanmış hâlini, gelecekteki tasarılarının bir uzantısı olarak görmesi olmalıdır” (İrepoğlu, 2012, 219) şeklindeki yorumu da sultanın mücevher merakını ve romanda yer alan satırları doğrular niteliktedir. Padişahın mücevhere bu kadar tutkun olması ise onun şehzadelikte öğrendiği kuyumculuğa (Afyoncu, 2020, s. 68) bağlanabilir. Kanuni ve mücevher ayrıntısı *Carîye* romanında da verilmektedir: “Tıpkı koca Kanuni Sultan Süleyman'ın şehzadelik zamanında ona kuyumculuk sanatını öğreten ustası Konstantin misali, Kanuni'nin kuyumcu esnafına daima hürmet göstermesini, onları himaye etmesini temin eden, bu mesleğin yüceltilmesine hizmet eden usta misali...” (İrepoğlu, 2011, s. 37) Bu hususa “Malum, merakım vardır yeraltının bu asude meyvelerine. Yaradan'ın mucizelerindedir onlar. Bak, iki iri kan kırmızısı yakut ve üç muazzam yumru zümrütle beraber İstanbul Yıldızı da burada işte.” (İrepoğlu, 2020a, s. 44) satırlarıyla *İstanbul Yıldızı* adlı eserde de değinilmiştir. İrepoğlu'nun mücevher ayrıntısına girmesindeki asıl unsurun ise kendisinin mücevher merakı olduğu, bu merakın çocukluğuna kadar gittiği anı-romanında verilen şu ifadelerden anlaşılmaktadır: “Tayyörli hanımın kulağında kırmızı taş küpeler, parmağında aynı kırmızı taşla süslü iri bir yüzük var. Usulca yaklaşıyor yanına, elini tutuyor, o da onu bemen kucığına oturtuyor gülümseyerek. Niye geldiğini bilerek. Renkli mücevherler küçük kız karşı koyamadığı bir mikenats gibi çekiyor.” (İrepoğlu, 2009, s. 68)

Sonuç

Gül İrepoğlu akademik kimliğinin yanında edebî sahada da ürünler ortaya koyan bir yazardır. Bu ürünler roman olarak okuyucuya yansımaktadır. Bu yansımada yazarın bilimsel olarak yazdığı Levni mahlaslı nakkaş Abdülcelil'i ele aldığı *Levni-Nakış-Şiir-Renk* adlı eserinin ve Osmanlı sarayını ve mücevherlerini konu edindiği *Osmanlı Saray Mücevheri-Mücevher Üzerinden Tarihi Okumak* adlı eserlerinin bir altyapı oluşturduğu söylenebileceği gibi özellikle, anı-roman olan *Fıyonklu İstanbul Dürbünü-Göylerin Penceresinden* isimli kitabından anlaşıldığı üzere yazarın ilgi alaka ve merakının da etkili olduğu hatta bu merakın romanlarına ön ayak olduğu gibi bilimsel eserlerindeki içeriği de etkilemiştir. İrepoğlu'nun romanlarının toplu okunması yazarın tarihe ilgisinin olduğunu göstermektedir. Tarih üzerinden yaptığı kurgulamalarda gerçekliğin belirgin bir şekilde ortaya koyulduğu, yazarın tarih bilincinin yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu gerçeklik *Gölgemi Bıraktım Lale Bahçelerinde* adlı eserde Levni'ye ait çok uzun olmasına rağmen aktardığı şiirlerle de görülmektedir. İrepoğlu'nun romanlarında görülen bir başka ortak nokta ise aşk kavramı ve aslolanın bu kavrama âşık olma olduğu çeşitli örneklerde verilmektedir. Yazarın dikkat çekmek istediği bir diğer durum ise özellikle isimler olmak üzere açıklamalara yer vermesidir. Bu, okuyucuyu bilgilendirmek adına olabileceği gibi bu hususların eski dille yazılmasından dolayı her okuyucunun bilememesi gerçeği de olabilmektedir. Yazarın Cumhuriyet Dönemi'ni ele aldığı ve şüana kadar İrepoğlu'nun yazdığı son romanı olan *Kavuşmak*'ta ise musiki ve musikişinaslar ön plana çıkarılarak bir aşkın hikâyesi yazılmıştır. Yazarın *Kavuşmak* ve *Aşk-ı Derya-Ayvazovski'nin Gizli İstanbul Günce* adlı eserlerinde ise diğer romanlara oranla psikolojinin belirgin olduğu görülmektedir. Yazarın romanlarında dikkat çeken bir başka husus ise *İstanbul Yıldızı*'nda kurgulanan mücevher unsurudur.

Etik Beyan

“Bir Akademisyen'in Romancılığı Üzerine Bir İnceleme: Gül İrepoğlu” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu araştırma doküman incelemesine dayalı olarak yapıldığından etik kurul kararı zorunluluğu bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Afyoncu, E. (2018). *Sorularla Osmanlı İmparatorluğu*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Afyoncu, E. (2019). *Herkes için kısa Osmanlı tarihi (1302-1922)* (5. Baskı). İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Afyoncu, E. (2020). *Osmanlı padişahları* (4. Baskı). İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Ağca Diker, S. (2019). *Has oda ve teşkilatı* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ann, N. (2002). *Ruhsal renginiz ve hayatınızın anlamı-auranızın renklerini ve hayat renginizi keşfedin* (Çev: A. Kesçi). İstanbul: Ötesi Yayıncılık.
- Arslan, M. (2009). *Osmanlı saray düğünleri ve şenlikleri-Vebbi surnâmesi* (Cilt 3). İstanbul: Sarayburnu Kitaplığı.
- Arslan, M. (2011). *Osmanlı saray düğünleri ve şenlikleri-Lebib surnâmesi-Hâfız Mehmed Efendi (Hazin) surnâmesi- Abdi surnâmesi-telbîsü'l-beyân'ın surnâme kısmı* (Cilt 4-5). İstanbul: Sarayburnu Kitaplığı.
- Bozdemir, B. S. (2014). "Renk"lerin dünyası. Ankara: St Clements University Türkiye Yayınları.
- Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü* (3. Baskı). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Derman, M. U. (2013). *Murakka'ı bâs-tuğrakeş bir pâdişah: Sultan III. Ahmet-Abmed III: sultan and affixer of the tuğra* (2. Baskı). (Çev. İrvin Cemil Schick). İstanbul: Kubbealtı.
- Freud, S. (2009). *Rüya Yorumları-I* (2. Baskı). (Çev. Akın Kanat). İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- İlhan, E. (2016). *Lale devrinde gül aşığı: III. Ahmed (Necib)-hayatı, sanatı ve divançesi*. İstanbul: Gece Kitaplığı.
- İnalcık, H. (2018). *Has-bağçede 'ays u tarab-nedimler şâirler mutribler* (4. Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İrepoğlu, G. (1999). *Levni-nakış-şür-renk*. İstanbul: T. C. Kültür Bakanlığı.
- İrepoğlu, G. (2009). *Fıyonklu İstanbul dürbünü-giysilerin penceresinden*. İstanbul: Doğan Kitap.
- İrepoğlu, G. (2011). *Cariye-haremde yaşanan imkânsız bir aşkın hikâyesi* (6. Baskı). İstanbul: Doğan Kitap.
- İrepoğlu, G. (2012). *Osmanlı saray mücevheri-mücevher üzerinden taribi okumak*. İstanbul: BKG Yayınları.
- İrepoğlu, G. (2016). *Aşk-ı derya-Ayvazovski'nin gizli İstanbul güncesi*. İstanbul: Boyut.
- İrepoğlu, G. (2019). *Kavuşmak*. İstanbul: Hep Kitap.
- İrepoğlu, G. (2020a). *İstanbul yıldızı*. İstanbul: Hep Kitap.
- İrepoğlu, G. (2020b). *Gölgemi braktım lale bahçelerinde*. İstanbul: Hep Kitap.
- Karaca, F. (2000). *Ölüm psikolojisi*. İstanbul: Beyan Yayınları
- Karaman, H., Özek, A., Dönmez, İ. K., Çağrııcı, M., Gümüş S. ve Turgut, A. (2015). *Kur'an-ı Kerim açıklanmalı meâli* (3. Baskı). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Köroğlu, E. (2005). *Psikiyatri el kitabı*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Sakaoğlu, N. (2015). *Bu mülkün sultanları-36 Osmanlı padişahı* (12. Baskı). İstanbul: Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık.
- Tarhan, N. (2014). *İsminiz kişiliğinizi oluşturuyor*. <https://www.nevzattarhan.com/isminiz-kisiliginizi-olusturuyor.html>
Erişim Tarihi: 11.11.2021.
- Tarhan, N. (2021). *Kadın psikolojisi-kimlik-kişilik-enlilik-annelik* (93. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Uluçay, M. Ç. (2001). *Padişahların kadınları ve kızları* (4. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Gül İrepoğlu was born in 1956 in Istanbul. The author who built a career in the field of art history has many scientific works as *Levni-Nakış-Şür-Renk*. Here she handled muralist Abdulcelil, a devshirme with the pen name Levni, and another academic work based on art and history, *Osmanlı Saray Mücevheri-Mücevher Üzerinden Taribi Okumak* which mentioned Ottoman palace and jewelry. In addition to these works, *Cariye- Haremde Yaşanan İmkânsız Bir Aşkın Hikâyesi* is a historical novel that deals with the reign of Abdulhamid I but also describes the before and after of the sultan, although not in detail, and the love adventure of I. Abdulhamid with the odalisque called Aşkidil. In *İstanbul Yıldızı*, the author is focused on the deaths of the people who own this blue diamond have created a prophecy and it has revealed the element of curiosity in the novel. This work is also a historical novel. *Gölgemi Braktım Lale Bahçelerinde* is another historical novel that handled Ahmed III, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, and especially devshirme, muralist Levni and explains Ottoman, and the magnificence, entertainment, lifestyle and art of the period. In *Aşk-ı Derya Ayvazovski 'nin Gizli İstanbul Güncesi* which is a novel with historical content focusing on the Ottoman, especially Istanbul, and sea interest of an artist from the city of Feodosia in Crimea and the paintings he wants to make with this curiosity. In the novel *Kavuşmak*, Dürdane Hanım's love for musician Mesut Cemil Bey is told and music comes to the fore, composers and lyricists are given, their lyrics are quoted, and the list of works is presented at the end of the book, takes place in the Republic of Turkey. Starting from his childhood, the author writes about his family and himself around dresses, colors, and jewelry, in his work titled *Fıyonklu İstanbul Dürbünü- Giysilerin Penceresinden*, which is a memoir novel. The personal curiosity she shows here also guides the reader in the explanation of her other novels. In Gül İrepoğlu's works, there are some prominent points, distinct elements, and common

points. To explain these issues, the concept of history, reality, the concept of love-falling in love with love, explanation, psychology, and jewelry can be examined under six sub-titles. When we look at the concept of history, it is understood that the author is especially keen on Ottoman history and is interested in this field. The concept of jewelry, which is another area of interest besides Ottoman history, is fictionalized within his novel titled *Istanbul Yıldızı*. While Gül İrepoğlu's scientific work named *Osmanlı Saray Mücevheri – Mücevher Üzerinden Tarihi Okumak* can be considered as a background for the writing of this novel, the work named *Gölgemi Braktım Lale Bahçelerinde*, one of the Ottoman muralists named Abdülcelil, with the pen name Levnî, is featured and it can be stated that his scientific work named *Levni- Nakış-Şiir-Renk* is the basis for this novel. In the author's work named *Aşk-ı Derya-Ayvazovski'nin Gizli İstanbul Güncesi*, it is given that an artist looks at the Istanbul of the past in the light of a notebook found in today's Istanbul. This work is also historical. The work named *Kavuşmak* deals with Turkey in the Republican era, not with Ottoman Empire, and through the memories, this work goes back to the past. It can be said that there is a trace of history in this work, as the novel named *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Giysilerin Penceresinden*, which is a memoir novel type, gives the author's past clearly in the context of time, place, people and events. The issue of reality is another issue that can be said for the author's novelism. As a result of reading İrepoğlu's works collectively and comparing them with scientific works, it is seen that the author uses reality prominently in her novels. The fact that the lyrics are listed at the end of the book in addition to the names given in *Kavuşmak* is another indication that the author attaches importance to reality. As *Fiyonklu İstanbul Dürbünü-Giysilerin Penceresinden* is a memoir novel, it contains the facts from beginning to end. Some realities are understood in the light of the author's scientific works. It is understood by going to the author's academic study called *Levni-Nakış-Şiir-Renk* that some of the poems in the Tulip Gardens, in particular, belong to the author as fiction, or whether they belong to Levnî, and not fiction, but the works of Levnî himself. Whether some of the poems particularly in *Gölgemi Braktım Lale Bahçelerinde* belong to the author as fiction or belong to Levni can be understood as non-fiction by examining the academic work of her '*Levni- Nakış-Şiir-Renk*'. On the subject of love, it is understood from the passages quoted in many of her books that the author values this concept more. Another feature of İrepoğlu's novels is that the meanings of the names are given. This may have been done in order not to prevent fluency in case the meaning of the name is not known in the novel, and it also raises the reader's awareness of the author's name and meaning. Another prominent element in psychology. İrepoğlu gave a prominent place to psychology, especially in her novel *Kavuşmak*. Psychological states in various ways are included as relevant parts of the novel. The final highlight is the jewelry. This was especially the subject of *Istanbul Yıldızı*; It is also given in the *Cariye* partly.